

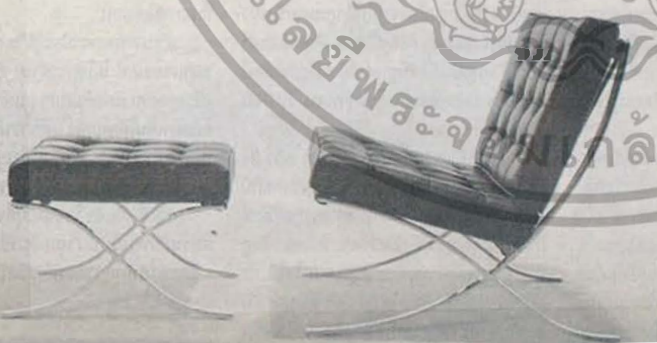
Scoop

เรื่อง : โยชิฮิโระ โอจิซาวะ

สิ่งจะว่าสุด

สิ่งที่ไม่ผ่านความไม่ได้รับ

ลูดวิก ฟัน เดอร์ โรห์

หลังจาก ลุดวิก มีส ฟาน เดอ โรห์ (Ludwig Mies van der Rohe) ปรมาจารย์แห่งโมเดิร์น กล่าวคำว่า "Less is More" หรือน้อยคือมากกว่า ก็ได้กลายมาเป็นคีย์เวิร์ดหรือปรัชญาสำคัญแห่งการเริ่มต้นยุคสถาปัตยกรรมโมเดิร์นที่ล้ม

ล้างอดีตด้วยความคิดสร้างสรรค์ดั้งเดิมที่มีมา ถูกเปลี่ยนด้วยกฎใหม่ 3 ข้อที่เปลี่ยนแปลง และสิ่งตกค้างคือ 1. ฟังก์ชันประโยชน์ใช้สอยสำคัญกว่ารูปลักษณ์สำคัญ 2. การแสดงสิ่งจะทางโครงสร้าง และข้อสุดท้ายที่เราทำสิ่งพูดถึงคือ การแสดงสิ่งจะวัสดุแห่งโมเดิร์น

"ความเป็นโมเดิร์นในปัจจุบันมันใช้กันอย่างค่อนข้างเกร่อ อะไรที่ดูล้ำทันสมัยก็เรียกว่าเป็นโมเดิร์น แต่ถ้าดูในเรื่องปรัชญาแนวคิดแล้วจะต้องจัดอย่างประณีตหลายอย่างในปัจจุบันมีเรื่องความคุ้มทุน แต่ในอดีตจะเน้นเรื่องความงาม เป็นความงามที่เกิดจากเนื้อแท้ของสิ่งที่เราออกแบบอย่างโมเดิร์นสร้างปิดบัง

"เนื้อแท้ของโครงสร้างเป็นอย่างไรเราก็โชว์โครงสร้างเลยว่าเป็นเหล็ก เป็นปูน หรืออะไรก็ว่าไปไม่มีปกปิด วัสดุที่ใช้ในการตกแต่งภายในบางอย่างไว้ก็โชว์อย่างนั้น เป็นความงามโดยธรรมชาติปราศจากการปรุง

แต่ง หินอ่อนที่ใช้ตกแต่งภายในก็จะไม่มีมา แต่งสลักอย่างวิจิตรจนคนดูเกิดคำถามว่ามีคือหินอ่อนหรือปูนปั้น ไม่ใช่เป็นไม้แห้งงามอย่างไม้ โชว์เนื้อและลวดลายของไม้ของธรรมชาติออกมา" อีริช ฮีลส์เฟลด์ฮานท์ อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สาขามาย

หากเราเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ที่เพิ่งสร้างใหม่ เราจะเห็นแนวคิดของการใช้สิ่งจะวัสดุแทบจะทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นร้านอาหารที่ปูนเปลือย อาคารที่โชว์ผนังอิฐ หักสูงที่โชว์โครงสร้างเหล็กและกระเบื้อง ซึ่งเป็นอิทธิพลของแนวคิดการออกแบบยุคโมเดิร์น และไม่เพียงแต่ในงานสถาปัตยกรรมเท่านั้น การใช้สิ่งจะวัสดุก็ถูกนำมาใช้ในงานออกแบบเฟอร์นิเจอร์และเครื่องใช้ไฟฟ้ารุ่นใหม่ๆ อีกหลายชิ้น เช่น ไอโฟน ที่เน้นโชว์โครงสร้างโลหะชิ้นเดียวกับกระเบื้อง เครื่องเสียงแบรนด์ แวง แอนด์ โอ ดุฟเฟิน ซึ่งเป็นเครื่องเสียงถาวรไอออนด์ ก็เน้นแนวคิด

ในการออกแบบโมเดิร์น ด้วยการใช้รูปทรงทางเรขาคณิต โข่ววัสดุและโครงสร้างอันแสนเรียบง่ายออกมาให้เราได้สัมผัส คำตามต่อมาก็คือแม้เวลาจะผ่านไปเป็นนานเกือบ 100 ปี แต่ทำไมความเป็นโมเดิร์นถึงคงอยู่

ธีรชัยแสดงความเห็นในเรื่องนี้ว่า หากมองย้อนไปจุดเริ่มต้นของโมเดิร์นจะเห็นได้ว่าเป็นช่วงปฏิวัติอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

หลายอย่าง คนชั้นกลางเริ่มมีบทบาทมากกว่าชนชั้นสูง ระบบการผลิตสินค้าก็ออกมาในรูปแบบอุตสาหกรรมที่ทำในปริมาณมาก รูปแบบเศรษฐกิจก็เปลี่ยนไป เมื่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนเปลี่ยนแปลง การออกแบบก็เปลี่ยนไปจากเดิม

นำเอาเรื่องฟังก์ชันการใช้งานเป็นตัวตั้ง เน้นเรื่องการใช้งานให้ตอบสนองความต้องการใช้งานเป็นหลัก และคุ้มค่าใช้จ่ายประมาณมากกว่า ด้วยการตัดลดทอนรายละเอียดที่ไม่สำคัญเหมือนรถหน้ากาก รถเบรคเกียร์นอกออก จนเหลือแต่สิ่งที่แสดงความเป็นตัวตนของอาคารนั้น เราจึงเรียกว่าการแสดงผลจอร์มที่แท้จริงไม่มีปิดบังซ่อนเร้น

สิ่งที่มีปัจจุบันเรายังอยู่ในยุคสมัยที่ชนชั้นกลางมีบทบาททางสังคมสูง แม้แปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัยบ้างแต่การแสดงผลจอร์มของโมเดิร์นก็ฝังรากลึกอยู่ในแนวคิดของการออกแบบยุคใหม่ของคนรุ่นใหม่ๆ ไปแล้ว

แล้วเรารู้ได้อย่างไรว่าจะไรคืองานออกแบบที่ใช้สิ่งจอร์ม ธีร.สุภาวดี วัฒนา จากสมาคมสถาปนิกสยามฯ ให้คำตอบเรียบง่ายในเรื่องนี้ว่า "อะไรที่เราเห็นว่า เป็นเนื้อหาของวัสดุเห็นปราศจากการแต่งเติมสีฉาบ และรู้เลยว่าคือวัสดุอะไร และมีความงามตามธรรมชาติของมัน นั่นคือสิ่งจอร์มในความเห็นของอาจารย์"

สิ่งจอร์มถูกนำไปใช้ในหลากหลายสาขา แต่ไม่ค่อยมีคนพูดถึงนอกจากคนที่เรียนมาทางสายสถาปนิก และถ้าเราสังเกตดีๆ แนวคิดการแสดงผลจอร์มในงานออกแบบแฝงอยู่รอบตัว โดยที่เราไม่เคยรู้มาก่อน งานออกแบบบางสไตล์จะใช้คอนกรีตเสริมเหล็กแล้วปั้นโครงสร้างเป็นรูปทรงต่างๆ ก็จะเป็นอีกแนวหนึ่งของการใช้สิ่งจอร์ม

ในงานออกแบบของผู้นิยมยุคใหม่เองก็นิยมใช้ปูนเปลือยค่อนข้างมาก อีกทั้งงานก่ออิฐแล้ว

โซ่วว่าผนังนี้ทำด้วยอิฐมอญก็เป็นงานโซ่ววัสดุอีกแนวหนึ่ง ทั้งหมดนี้ถ้าเรามองแล้วรู้ว่าโซ่ววัสดุอะไรโดยไม่มี การแต่งสี ปิดทับ แต่งเติมไปจากที่เป็นก็เท่ากับว่ามี การใช้สิ่งจอร์มแล้ว และที่คิดว่าชัดเจนที่สุดก็น่าจะเป็นงานออกแบบสไตล์คันทรี่ในรีสอร์ท บ้านตามต่างจังหวัดที่เน้นใช้ไม้เป็นหลัก ไม่ก็คือการแสดงสิ่งจอร์มอีกอย่างหนึ่ง

"การใช้สิ่งจอร์มที่ดีว่าเป็นจุดเด่นนอกจากการโซ่วเนื้อแท้ด้วยตาแล้วก็คือ การโซ่วความสามารถของวัสดุนั้นให้ถึงขีดสุด ยกตัวอย่างงานออกแบบเฟอร์นิเจอร์ที่มีชื่อเสียงที่สุดชิ้นหนึ่ง ซึ่งเชื่อว่าทุกคนต้องเคยผ่านตาก็คือ เก้าอี้ "บาร์เชโลนา แชร" งานออกแบบสุดล้ำของ ฟาน เดอ โรห์ เมื่อประมาณ 50 ปีก่อน ที่โซ่วการใช้ความสามารถโครงสร้างแล้วย้อนกลับไปที่ฟังก์ชัน คนนั่งก็กลัวว่านั่งแล้วจะหักไหม แต่ก็ไม่หัก เป็นการแสดงผลงานออกแบบโมเดิร์นที่ใช้สิ่งจอร์มโซ่วความแข็งแรงของวัสดุที่ถูกต้องได้อย่างงดงามยิ่ง

"เราอาจจะมองอาคารสมัยใหม่ที่โซ่วโครงสร้างคนเหล็กยักยัดแล้วหัวตัวโครงสร้างอื่นของอาคารไว้ทั้งหมด แล้วด้านล่างปล่อยให้พื้นทีโล่งเนกประสงค์ นี่ก็เป็นการโซ่วความสามารถ

ของเหล็กที่ใช้เป็นโครงสร้าง ความแข็งแรงของวัสดุเป็นเรื่องสำคัญมากในการออกแบบโมเดิร์น" ธีร.สุภาวดี กล่าว

ธีรชัยเสริมต่อว่า ประเด็นที่น่าสนใจคือการมาของกระแสกรีน จะเข้ามาท้าทายความเป็นสิ่งจอร์มอย่างมาก โดยเฉพาะวัสดุที่ทำมาจากปิโตรเคมี จากเดิมเรื่องกระจกที่มีปัญหาอันครยจากการแตกหักขีดจำกัดของรูปทรง ก็จะมีพวกโพลีคาร์บอเนตที่เข้ามาแทนที่กระจก มีความแข็งแรง เหนียว ปลอดภัย และใสเหมือนกระจก หรือไม้เทียมก็เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนมาก เมื่อจุดหนึ่งไม้เป็นวัสดุที่มีราคาแพง

ในขณะที่เดียวกันก็โลกต้องการลดการตัดไม้ทำลายป่า ก็เกิดไม้เทียมแบบต่างๆ ขึ้นมา จึงทำให้หลักการแสดงผลความเป็นสิ่งจอร์มของโมเดิร์นได้รับการคลี่คลาย แปรเปลี่ยนไปจากเดิม ความเป็นสิ่งจอร์มนั้นก็ถูกบิดไปเหลือเพียงรูปที่จับต้องได้เพียงการมอง ไม่ใช่ลึกถึงการสัมผัสได้ด้วยกาย แต่สุดท้ายเมื่อถึงวันหนึ่งที่เรากลับมาคิดจะสร้างบ้านหรืออาคารประกอบธุรกิจของตัวเองสักแห่ง ต้นทุนจะมาเป็นตัวกำหนดในการเลือกวัสดุว่าคุณจะเลือกใช้วัสดุแท้หรือเทียม เพื่อแสดงเอกลักษณ์ของตัวเองออกมา M

